

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Тези доповідей

**матеріали V науково-практичної конференції
«Економічний розвиток і спадщина
Семена Кузнеця»**

26–27 листопада 2020 р.



Видавничий дім
«Гельветика»
2020

УДК 330.34(063)
Е45

*Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Харківського національного університету імені Сергія Кузнеця
(протокол № 5 від 26 жовтня 2020 року)*

Е45 **Економічний** розвиток і спадщина Семена Кузнеця : матеріали V науково-практичної конференції / тези доповідей, 26–27 листопада 2020 р. – Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. – 410 с.

ISBN 978-966-992-260-1

У збірнику наведено матеріали V науково-практичної конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця». Представлено теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок вчених щодо проблем економічного розвитку, циклічної динаміки соціально-економічних процесів, модернізації системи освіти, соціального розвитку суспільства, використання сучасних інформаційних технологій в управлінні системами, моделювання бізнес-процесів.

Матеріали публікуються в авторській редакції.

*За достовірність викладених фактів, цитат та інших відомостей
відповідальність несе автор.*

УДК 330.34(063)

ISBN 978-966-992-260-1

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2020
© Видавничий дім «Гельветика», 2020

ОСОБЛИВОСТІ ІНШОМОВНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН

Організація мовної підготовки іноземних громадян пізнього заїзду вимагає внесення коректив у навчальний процес. Іноземні студенти стикаються з проблемою опанування великого обсягу навчального матеріалу в стислий термін. Інофону для практичного володіння нерідною мовою потрібно розуміти усну та письмову мову, вміти висловлювати свої думки. Необхідно досягнути максимуму ефективності за мінімально допустимий час. З огляду на це інтенсивне навчання набуває важливого значення.

Навчання освітніх мігрантів іношомовному спілкуванню в короткострокових умовах має свої особливості. Враховуються такі фактори, як вік інофонів, їх індивідуальні особливості, попередній досвід і рівень володіння компетентностями.

Під час організації прискореного навчання повинні усвідомлюватися специфічні цілі, завдання, принципи й методи навчання, потрібно гнучко вибудувати навчальний процес, орієнтуючись на конкретну групу іноземних студентів, на певний результат оволодіння комунікативною компетентністю.

Активізація навчальної діяльності досягається різними засобами. Таке навчання визначається прискоренням темпу, прагненням до оптимізації, активізацією не тільки навчального процесу, але й потенційних можливостей колективу, особистості, тобто характеризується інтенсивністю.

За визначенням А. Щукіна інтенсивним є таке навчання, яке спирається на невикористовувані у звичному традиційному навчанні психологічні резерви особистості учня, що передбачає управління соціально-психологічними процесами в групі та сприяє оволодінню усним мовленням у стислий термін у процесі значної щоденної концентрації навчальних годин [2]. Актуальною стає усна комунікація. Інтенсивна форма навчання, ґрунтуючись на комунікативно-особистісному та діяльнісному підходах, розглядає опанування іношомовною комунікацією як соціально-психологічну задачу. Оскільки іношомовне спілкування є змістом такого навчання, метою його, засобом й умовою досягнення, є підстава розглядати такий вид освітньої діяльності як особливим чином розроблене навчальне спілкування, в ході якого відбувається активізація окремої особистості й всього колективу. Від академічного навчання інтенсивне відрізняється способом проведення занять, підвищеною увагою до різних форм педагогічної взаємодії щодо утворення позитивно-госоціально-психологічного клімату в групі та створення умов для посилення навчальної мотивації, зняття психологічних бар'єрів у ході засвоєння мовного матеріалу й мовному спілкуванні [2].

Інтенсивному навчанню притаманне:

- 1) усна форма спілкування;
- 2) наявність мовного середовища;
- 3) комплекс навичок і вмінь, необхідних для здійснення діяльності у різних сферах спілкування, відборі мовного матеріалу, тем і ситуацій;
- 4) насиченість занять (аудиторних та самостійних) видами й формами роботи, які активізують навчальну діяльність;
- 5) формування мовленнєвих умінь;
- 6) колективні форми роботи;
- 7) особливі прийоми навчання.

Мовне середовище сприяє успішній реалізації інтенсивного курсу, надає освітнім мігрантам можливість вдосконалювати навички й вміння мовленнєвої діяльності у процесі комунікації з носіями мови, що підвищує мотивацію навчання й має суттєвий виховний вплив. Соціокультурна потреба й мотивація трансформуються в план інтелектуально-пізнавальної та комунікативної потреб. Мотивація значно впливає на ступінь оволодіння мовою, яку повинно стимулювати й підтримувати.

Як відзначають дослідники [1; 2], принцип особистісного спілкування є одним з найбільш важливих в інтенсивному навчанні. Особистість формується та функціонує в постійній взаємодії з іншими людьми в основних видах діяльності: грі, навчанні, праці. Її гармонійний розвиток багато в чому забезпечується єдністю навчальної діяльності й спілкування. Слід стимулювати їх максимальне злиття. Комунікація стає навчальною, коли виконує освітню й розвивальну функції, що призводить до найбільш продуктивного оволодіння мовою в процесі особистісного розвитку. У поняття "особистісне" вкладається психологічний зміст: довірливість, підтримка, доброзичливість. Адже діалогічне спілкування з точки зору соціальної психології має на увазі встановлення відносин взаємної довіри, відвертості. Під час особистісного спілкування в навчальній групі відбувається обмін індивідуально значущою інформацією й створюються умови для реалізації власних можливостей кожного. Щоб спілкування було ефективним на уроці, потрібно їм керувати. Треба навчити іноземних студентів орієнтуватися в спілкуванні, його планувати та здійснювати. Комунікативні орієнтири повинні задаватися з самого початку. Це дозволить варіювати ситуації та перейти до нових умов і форм. Саме ці модифікації навчання враховуються в інтенсивній методиці: тренування в спілкуванні та практика комунікування. Необхідна серйозна робота з підготовки засобів навчання. Вправи й завдання, які використовує викладач, повинні мати яскраво виражену "особистісну спрямованість".

Принцип колективної взаємодії залежить від соціально-психологічних особливостей студентів-іноземців і вимагає від кожного включення в спільну інтелектуальну діяльність. Оскільки вміння працювати в колективі формуються ще в період дошкільного та шкільного навчання та виховання, ефективність колективної діяльності виявляється через зміни, яких зазнає особистість студента. В інтенсивній методичній системі використовуються різні способи навчальної взаємодії, що доповнюють один одного і надають навчальній діяльності колективний характер. Групова комунікативна діяльність, яка організовується на взаємній симпатії та опосередковується значущим для кожного змістом спільної навчально-пізнавальної діяльності, виступає як загальна мета.

Настанова на доброзичливість обумовлена спільним прагненням долати труднощі спілкування. Опора на принцип колективної взаємодії сприяє активному спілкуванню учнів, обміну навчальною інформацією, через те кожен з них розширює свої знання, удосконалює вміння й навички. Внаслідок чого між учасниками складаються сприятливі взаємини, які служать умовою та засобом ефективності навчання і творчого розвитку кожного, а умовою успіху кожного є успіх інших. Розвитку творчої індивідуальності учнів у колективній навчальній роботі сприяють довірчі відносини між викладачем і учнями, заохочення з боку викладача і товаришів, організація навчальної діяльності в спільних ігрових формах та ін.

Принцип сконцентрованості знаходить своє втілення в трирівневої моделі оволодіння іншомовним спілкуванням (синтез, аналіз, синтез). Концентрованість навчального матеріалу іноземною мовою (продуманого, системно поданому та відпрацьованому) активізує вплив на пізнавальні процеси того, якого навчають, перебудовуючи на новий, більш активний режим діяльності.

Принцип поліфункціональності вправ припускає водночас опанування мовним матеріалом і мовленнєвою діяльністю. Згаданий принцип базується на тому, що для висловлювання комунікативного наміру в залежності від мети завдання, підбираються відповідні граматичні форми, де кожне граматичне явище вимагає адекватного лексичного наповнення. Для іноземця виконання такої роботи стає спробою опанувати монофункціональну задачу (розв'язує комунікативне завдання), для викладача іноземної мови – поліфункціональною. Він вирішує декілька завдань: у тренуванні комунікативної задачі, у вживанні граматичної форми, в лексиці, фонетиці. Особлива увага в методі активізації приділяється організації навчального середовища й використання додаткових навчально-методичних засобів, що передбачає постійне забезпечення їх інфор-

маційною підтримкою, яке сприятиме самостійній роботі, а також більш ефективному самоконтролю.

В умовах інтенсивного курсу важливим є постійний контроль ефективності навчання, тобто об'єктивна оцінка тих чи інших мовних навичок. Контролюються як навички та вміння, отримані в процесі навчання, так і навички та вміння вживання мовного матеріалу. Об'єктами контролю є мовний матеріал і мовленнєві навички. В інтенсивній методиці контроль проводиться здебільшого в різних формах. Але необхідне розумне підвищення вимог на основі поступового ускладнення завдань, змісту, методів діяльності. Що стосується корекції помилок, то варто відзначити, що на першому етапі пропонується коригувати практично усі помилки, а надалі у студента-іноземця слід розвивати вміння виправляти свої помилки самостійно.

Значна увага належить педагогічному спілкуванню та розширенню функцій викладача, оскільки йому доводиться справлятися з більш місткими психолого-педагогічними завданнями. Викладач є джерелом інформації, виступаючи в ролях сценариста, режисера, актора; лідером навчального колективу з подальшою функцією члена колективу, наділеного особливим авторитетом; зразком мовної поведінки; моделлю майбутньої мовленнєвої діяльності учнів; організатором психологічного клімату в групі; керівником міжособистісних відносин. Тональність спілкування зі студентами повинна бути емоційно-позитивною.

Отже, інтенсивне навчання – це організація засвоєння знань формування мовленнєвих умінь та навичок через сукупність спеціальним чином організованих навчально-пізнавальних дій, пов'язаних з мобілізацією можливостей колективу, особистості кожного учня й ефективного їх використання в концентровано організованому навчальному процесі. Зовнішньою формою та одночасно засобом реалізації системи інтенсивного навчання є свідоме й цілеспрямоване керівництво з боку викладача процесом спілкування в навчальній групі. Умовою ефективного протікання цього процесу є підвищення активності та творчої ролі викладача, реалізація його особистісних і професійних можливостей, навчання та виховання учнів у колективі й через колектив.

Таким чином, управління діяльністю освітніх мігрантів в процесі інтенсивного іншомовного навчання дозволяє досягти успіхів, стимулює їх саморозвиток.

Список літератури

- [1] И. А. Зимняя, *Педагогическая психология*. Москва : Логос, 1999.
- [2] А. Н. Щукин, *Современные интенсивные методы и технологии обучения иностранным языкам*. Москва : Филоматис, 2010.